

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
& ΕΠΑΛ (ΟΜΑΔΑ Β΄)
ΝΕΟ & ΠΑΛΑΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 23/05/2016

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: **ΙΣΤΟΡΙΑ**

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΟΜΑΔΑ Α

A1.

α. σ. 93: «Το κόμμα του Γ. Θεοτόκη[...]των Αντιβενιζελικών»

β. σ. 213-214: όταν η επανάσταση του Θερίσου «είχε αποκτήσει ισχυρά ερείσματα[...] την εφημερίδα το “Θέρισσ”». Μάλιστα, «η χωροφυλακή[...]προς τους επαναστάτες».

γ. σ. 151-152: «Με βάση το άρθρο 11[...]των ανταλλαξίμων». Μία ακόμη Μικτή Επιτροπή, η οποία συγκροτήθηκε τον Ιούνιο του 1914 και αφορούσε την εθελούσια ανταλλαγή των πληθυσμών δε λειτούργησε ποτέ.

A2.

α. Σ

β. Λ

γ. Λ

δ. Λ

ε. Σ

B1.

σ. 142-143: «Η επιστροφή των προσφύγων[...]το δρόμο της προσφυγιάς».

B2.

σ. 157: «Την αστική αποκατάσταση ανέλαβε[...]χρονικό διάστημα».

ΟΜΑΔΑ Β

Γ1.

α. σ. 78-79: «Παρά την έντονη αντίδραση[...]της αρεσκειάς του». Την τακτική αυτή του Γεωργίου στηλίτευσε ο Χ. Τρικούπης στο περίφημο άρθρο του “Τις πταίει” που δημοσίευσε η εφημερίδα *Καιροί*. Σύμφωνα με τη δευτερογενή ιστορική πηγή, η οποία προέρχεται από το έργο της Ν. Μαρωνίτη «Η εποχή του Γεωργίου Α΄», ο Μεσολογγίτης πολιτικός θεωρούσε υπεύθυνο της πολιτικής κακοδαιμονία του τόπου και της παρατεταμένης κρίσης το παλάτι, το οποίο είχε διαστρεβλώσει το νόημα της συνταγματικής επιταγής και, αυθαιρετώντας, συγκέντρωσε ολόκληρη την εξουσία.

β. σ. 79: Όλα αυτά «μέχρι την ψήφιση της αρχής της δεδηλωμένης[...]κυβερνήσεις πλειοψηφίας». Ο Τρικούπης ήταν κατηγορηματικός ως προς την ενδεδειγμένη λύση: δεν μπορούν να καταλογιστούν ευθύνες στο λαό ή στα πολιτικά κόμματα. Ένα ήταν το πραγματικό δίλημμα στην προκειμένη περίπτωση: ή επαναστατική αντίδραση από το λαό ή υποταγή στα βασιλικά κελεύσματα. Επιπλέον, οι πολιτικοί ηγέτες αδυνατούσαν να ορθώσουν πολιτικό ανάστημα στις αυθαιρεσίες του βασιλιά, ενώ υπήρχαν και οι πρόθυμοι που «υπέθαλπαν» τις βασιλικές επιλογές του αυταρχισμού. Συνεπώς, πάντα σύμφωνα με τον Τρικούπη, απαιτείτο να σχηματίζονται στο εξής κυβερνήσεις πλειοψηφίας και να επικρατήσει ο δικομματισμός, ως μόνη λύση στα πολιτικά αδιέξοδα. Έτσι, μάλιστα, αποτρεπόταν η επαναστατική προοπτική, εκδοχή «λανθασμένη» και «ριψοκίνδυνη».

Πράγματι, «ο βασιλιάς, υπό την πίεση[...]του πολιτικού τοπίου». Η επίσημη αποδοχή πραγματοποιήθηκε με τον Βασιλικό λόγο, ο οποίος εκφωνήθηκε στις 11 Αυγούστου 1875. Εκεί τονιζόταν ότι από το 1863 που ανέλαβε τα υψηλά καθήκοντά

του ο Γεώργιος δεν αναμίχθηκε ποτέ στη διαδικασία εκλογής των βουλευτών σεβόμενος πάντα την ετυμηγορία του ελληνικού λαού. Επιπλέον, στο απόσπασμα της ομιλίας του Γεωργίου επισημαίνεται ότι ο βασιλιάς ήταν αποφασισμένος να τηρήσει όχι μόνο το γράμμα, αλλά και το πνεύμα του συντάγματος του 1864, το οποίο, εξάλλου, καθιέρωνε την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας. Θεωρείται λοιπόν ως απαραίτητο προσόν, προκειμένου κάποιος να λάβει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης, να διαθέτει τη δεδηλωμένη εμπιστοσύνη της Βουλής, χωρίς την οποία η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας και το δημοκρατικό πολίτευμα αναιρούνται.

σ. 80: «Το διάστημα μεταξύ[...]ο δικομματισμός θεμελιώθηκαν».

Δ1.

α: σ. 25: «Η οριστική αντιμετώπιση[...]ικανοποιητικό βαθμό». Όπως αναφέρει ο Θ. Καλαφάτης η διανομή των εθνικών γαιών από την κυβέρνηση Α. Κουμουνδούρου υπαγορευόταν από ορισμένες αδήριτες ανάγκες. Πρώτα-πρώτα, οι **λόγοι** ήταν οικονομικοί. Και αυτό, διότι το κράτος θα αύξανε τα πενιχρά του έσοδα, αν εξαγοραζόταν μέρος των εθνικών κτημάτων. Επιπλέον, κερδισμένες απ' αυτήν την προοπτική θα ήταν οι τράπεζες και οι μικρές εμπορικές ομάδες, αφού ενισχύονταν οι φυτείες και ο μικρός και μεσαίος οικογενειακός κλήρος. Αυτή η πολιτική θα οδηγούσε στην αύξηση των εξαγωγών των αγροτικών προϊόντων, θα αναπτύσσονταν οι εμπορικές ομάδες και με τη σειρά τους οι δανειοδοτήσεις για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών των μικροϊδιοκτητών θα αποτελούσαν λόγο υγιούς λειτουργίας της οικονομικής δραστηριότητας. Βέβαια, το κράτος με την παραχώρηση των εθνικών γαιών θα στερούνταν το 25% της ακαθάριστης παραγωγής, αλλά αυτό θα αντισταθμιζόταν με νέες πηγές εσόδων, δηλαδή τους φόρους και την λογικά προσδοκώμενη αύξηση της παραγωγής. Από την άλλη, μολονότι δεν είχε κάνει την εμφάνισή του ένα άξιο λόγου κίνημα άκληρων αγροτών, ελάμβαναν χώρα καταπατήσεις εθνικών και εκκλησιαστικών καλλιεργήσιμων εδαφών από ακτήμονες ή μικροϊδιοκτήτες, ιδιαίτερα στην Πελοπόννησο. Αυτές οι εν δυνάμει εστίες κοινωνικών αναταραχών θα μπορούσαν να περιορισθούν ή να αποτραπούν αν το κράτος λειτουργώντας προληπτικά διένειμε «λαχίδια» από τις εθνικές γαίες. Τέλος, ακόμη και ο δευτερογενής τομέας της βιομηχανίας θα μπορούσε να ωφεληθεί, με τις αλλαγές που επιδίωκε στον

αγροτικό τομέα ο καινοτόμος Μεσσήνιος πολιτικός. Τελικά, «σύμφωνα με τις σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις[...]αρδευόμενα».

σ. 43-45: «Το αποφασιστικό βήμα[...]αγροτικό χώρο». Βασική επιδίωξη των Φιλελευθέρων ήταν να αποκατασταθούν οι Έλληνες χριστιανοί ακτήμονες της Μακεδονίας. Σε έναν χώρο, δηλαδή, με μεγάλη εθνική σημασία, όπου οι ποικίλες θρησκευτικές και εθνικές μειονότητες δημιουργούσαν ένα μωσαϊκό με εν δυνάμει εκρηκτικές προοπτικές. Η αποκατάσταση των Ελλήνων ακτημόνων θα ενίσχυε το εθνικό φρόνημά τους, εν όψει μάλιστα του επερχομένου πολέμου 1917-1918.

β. σ. 25: Ως προς την **υλοποίηση** του προγράμματος του Κουμουνδούρου, «από το 1870 ως το 1911[...] εθνικής αυτής ιδιοκτησίας».

Ως προς την **υλοποίηση** της μεταρρύθμισης του Ελευθερίου Βενιζέλου, διαπιστώνουμε ότι «με βάση αυτά[...]σε καθεστώς μικροϊδιοκτησίας»(σ. 44-45). Κατ' αυτόν τον τρόπο, όπως διατείνεται ο Α. Φραγκιάδης, αναπαράχθηκε στη Βόρεια Ελλάδα το μοντέλο της νότιας, πρότυπο πετυχημένο, τουλάχιστον από πολιτικής απόψεως, αφού συνέβαλε στην πολιτική και πολιτειακή σταθερότητα. Με αυτόν τον τρόπο η ελληνική παρουσία στις νέες χώρες πετύχαινε την απόλυτη νομιμοποίησή της. Μετά το 1923 οι καλλιεργούμενες γαίες που ανήκαν προηγουμένως σε ανταλλαγέντες Βουλγάρους και Τούρκους περιήλθαν σε Έλληνες ακτήμονες αλλά και σε μεγαλογαιοκτήμονες.